

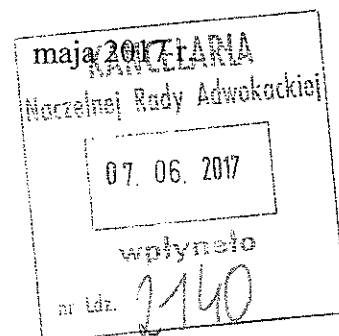
ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Adam Podgórski

GMS-WP-173-136/17

Warszawa, dnia

31

Prezes

Naczelnej Rady Adwokackiej

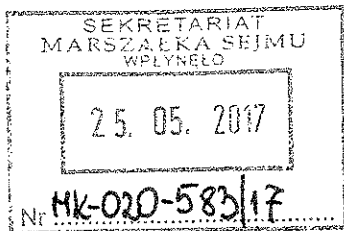
Pan Jacek Trela

Szanowny Panie Prezesie

Z upoważnienia Marszałka Sejmu, uprzejmie przekazuję – w trybie art. 58 pkt 9 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz.U.2016.1999 j.t. ze zm.) - poselski projekt ustawy o jednolitej cenie książki (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Krystian Jarubas), z prośbą o przedstawienie opinii.

Z poważaniem

Warszawa, dnia 25 maja 2017 r.

Pan

Marek Kuchciński

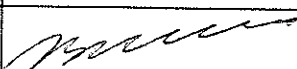
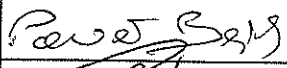

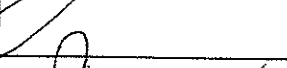
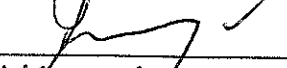
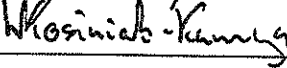
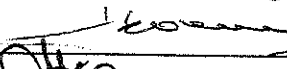

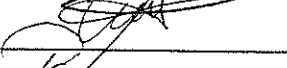
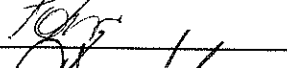

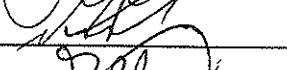

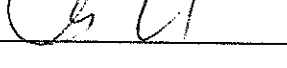

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz na podstawie art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu RP, niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o jednolitej cenie książki

Do reprezentowania wnioskodawców upoważniamy pana posła **Krzysztofa Jarubasa**.

Lp.	Nazwisko i Imię	Klub	Podpis
1.	Baszko Mieczysław Kazimierz	PSL	
2.	Bejda Paweł	PSL	
3.	Jarubas Krystian	PSL	
4.	Kłopotek Eugeniusz	PSL	
5.	Kasprzak Mieczysław	PSL	
6.	Kosiniak-Kamysz Władysław	PSL	
7.	Kotowski Kazimierz	PSL	
8.	Łopata Jan	PSL	
9.	Maliszewski Mirosław	PSL	
10.	Możdżanowska Andżelika	PSL	
11.	Paślawska Urszula	PSL	
12.	Paszyk Krzysztof	PSL	
13.	Sawicki Marek	PSL	
14.	Sosnowski Zbigniew	PSL	
15.	Tokarska Genowefa	PSL	
16.	Zgorzelski Piotr	PSL	
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			

USTAWA
z dnia ..... 2017 r.
o jednolitej cenie książki

Mając na względzie potrzebę ochrony książki jako dobra kultury, zapewnienie jej szerokiej i stałej dostępności na terytorium kraju, zapewnienie urozmaicenia dostępnej oferty czytelniczej, propagowanie czytelnictwa jako narzędzia rozwoju intelektualnego i kulturalnego jednostki i skutecznego sposobu budowania kapitału społecznego oraz wspieranie różnorodnej i ambitnej twórczości literackiej, a także stworzenie ram dla funkcjonowania krajowego rynku książki, w tym umożliwienie budowania zróżnicowanych sposobów dystrybucji przy jednoczesnym wspieraniu księgarni jako miejsc upowszechniania kultury, stanowi się, co następuje:

Art. 1.

Ustawa określa:

- 1) zasady ustalania jednolitej ceny książki;
- 2) prawa i obowiązki wydawcy, importera oraz sprzedawcy końcowego związane z dystrybucją książki.

Art. 2.

Ileć w ustawie jest mowa o:

- 1) książce - należy przez to rozumieć książkę w rozumieniu symbolu 58.11.1 lub 58.11.2 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług wydaną w formie drukowanej lub na dysku, taśmie i innym nośniku;
- 2) jednolitej cenie książki - należy przez to rozumieć cenę książki ustaloną przez wydawcę lub importera, obowiązującą przy sprzedaży książki nabywcy końcowemu, obejmującą stawkę podatku od towarów i usług stosowaną do książek;
- 3) wydawcy - należy przez to rozumieć wydawcę w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 7 listopada 1996 r. o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych (Dz. U. Nr 152, poz. 722, z późn. zm. 1).

- 4) importerze - należy przez to rozumieć podmiot sprowadzający książkę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej (wewnątrzspółnotowe nabycie) lub z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, w celu wprowadzenia jej do obrotu;
- 5) sprzedawcy końcowym - należy przez to rozumieć podmiot wykonujący działalność gospodarczą w zakresie obrotu książkami, który sprzedaje książkę nabywcy końcowemu;
- 6) nabywcy końcowym - należy przez to rozumieć podmiot, który nabywa książkę w celach innych niż jej sprzedaż, w szczególności sprzedaż w ramach wykonywanej przez siebie działalności gospodarczej;

Art. 3.

Przepisów ustawy nie stosuje się do sprzedaży książki z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej spoza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że książka jest odbierana przez nabywcę końcowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w punkcie odbioru wskazanym przez sprzedawcę końcowego lub wysyłka książki do nabywcy końcowego następuje z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również do sprzedaży wysyłkowej książki z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za granicę.

Art. 4.

1. Przed wprowadzeniem książki do obrotu wydawca i importer są obowiązani do ustalenia jednolitej ceny książki.
2. Wydawca i importer są obowiązani umieścić trwale na książce oraz w internetowym katalogu wydawcy, jeśli taki wydawca posiada, jednolitą cenę książki oraz informację o miesiącu i roku wprowadzenia książki do obrotu.
3. Przed wprowadzeniem książki do obrotu wydawca i importer są obowiązani do przekazania odpowiedniej instytucji informacji o jednolitej cenie książki oraz o zmianach tej ceny.
4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, określi instytucję właściwą dla gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji o jednolitej cenie książki oraz o zmianach tej ceny, a także do prowadzenia rejestru jednolitych cen książek.
5. Jednolita cena książki obejmuje wszelkie dodatki sprzedawane wraz z książką i stanowiące jej integralną część, w szczególności nośniki utworów, w tym muzycznych i audiowizualnych.

Art. 5.

Obowiązek ustalenia jednolitej ceny książki nie ma zastosowania do książki:

- 1) wydanej na zamówienie w łącznym nakładzie nieprzekraczającym 100 egzemplarzy w ciągu 12 miesięcy od daty wprowadzenia książki do obrotu;
- 2) wydanej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w języku innym niż język polski i sprowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) w wydaniu bibliofilskim, charakteryzującym się wysoką jakością wydania, o przeznaczeniu kolekcjonerskim i wydanej w numerowanym nakładzie nieprzekraczającym 500 egzemplarzy;
- 4) artystycznej, której wydanie wymagało wykorzystania metod rękodzielniczych.

Art. 6.

1. Jednolita cena książki w ramach subskrypcji lub jednorazowej sprzedaży całej serii lub kolekcji książek oraz wielotomowych encyklopedii i słowników może być różna od sumy jednolitych cen poszczególnych części lub tomów książki.
2. W przypadku sprzedaży książki wydanej przez wydawcę danego odpłatnego dziennika lub czasopisma, wydawca i importer są uprawnieni do ustalenia innej jednolitej ceny książki dla prenumeratorów tego dziennika lub czasopisma, z zastrzeżeniem, że taka cena nie może być niższa niż 80% jednolitej ceny takiej książki sprzedawanej nie dla prenumeratorów.
3. Jeżeli sprzedaż książki nabywcy końcowemu jest dokonywana na raty, łączna kwota rat nie może być niższa od ustalonej uprzednio jednolitej ceny książki.
4. Wydawca i importer są uprawnieni do ustalenia różnych jednolitych cen książki wydanej w różnych standardach edytorskich, w szczególności wydanej w twardej lub miękkiej oprawie.
5. Wydawca i importer są zobowiązani zapewnić stosowanie w przedsprzedaży książki ceny zgodnej z ceną jednolitą książki.

Art. 7.

1. Jednolita cena książki obowiązuje w okresie od daty wprowadzenia książki do obrotu do upływu 12 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym wprowadzono książkę do obrotu.
2. Po upływie 6 miesięcy okresu, o którym mowa w ust. 1, wydawca i importer są uprawnieni do wycofania z rynku całego nakładu książki i ustalenia nowej jednolitej ceny książki obowiązującej do końca tego okresu.

3. W przypadku zmiany stawki podatku od towarów i usług stosowanej do książek w okresie, o którym mowa w ust. 1, wydawca i importer są uprawnieni do aktualizacji jednolitej ceny książki uwzględniającej tę zmianę.

4. W przypadku importu lub wewnątrzwspólnotowego nabycia książki wydanej w Rzeczypospolitej Polskiej, a następnie objętej eksportem lub wewnątrzwspólnotową dostawą na terytorium innego państwa jednolita cena książki w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być niższa niż jednolita cena książki ustalona przez wydawcę.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do sprowadzenia książki z państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, chyba że obiektywne czynniki, w szczególności brak rzeczywistej sprzedaży książki w tych państwach, pozwalają stwierdzić, że działanie to miało na celu obejście przepisów ustawy.

Art. 8.

1. Do sprzedaży książki po jednolitej cenie książki obowiązany jest sprzedawca końcowy.

2. Sprzedawca końcowy jest obowiązany do sprzedaży książki nabywcy końcowemu po cenie nie niższej niż 95% i nie wyższej niż 100% jednolitej ceny książki.

3. Sprzedawca końcowy jest uprawniony do sprzedaży książki po cenie nie niższej niż 80% i nie wyższej niż 100% jednolitej ceny książki, jeżeli książka jest nabywana przez:

1) instytucję kultury w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 2012 r. poz. 406, z 2014 r. poz. 423 oraz z 2015 r. poz. 337);

2) jednostkę organizacyjną, o której mowa w art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm. 2));

3) uczelnię w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. ((Dz.U. z 2012 r. poz. 572 tekst jedn. ze zm.)

4) instytut badawczy, o którym mowa w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 371, tekst jedn.);

5) instytut naukowy Polskiej Akademii Nauk, o którym mowa w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk ((Dz.U. z 2016 r. poz. 572, tekst jedn.)).

4. Przepis ust. 3 stosuje się także w przypadku nabywania książek przez inne podmioty, na potrzeby funkcjonowania podmiotów, o których mowa w ust. 3.

5. Sprzedawca końcowy jest uprawniony do sprzedaży książki po cenie nie niższej niż 85% i nie wyższej niż 100% jednolitej ceny książki, jeżeli książką tą jest podręcznik kupowany przez stowarzyszenie rodziców uczniów danej szkoły korzystających z danego podręcznika.

6. Sprzedawca końcowy jest uprawniony do sprzedaży książki po cenie nie niższej niż 85% i nie wyższej niż 100% jednolitej ceny książki podczas trwających nie dłużej niż 4 dni targów książki, w czasie których książki do sprzedaży oferuje co najmniej 10 sprzedawców końcowych.

7. Książka wybrakowana, wadliwa lub uszkodzona może być sprzedawana po cenie innej niż jednolita cena książki pod warunkiem poinformowania nabywcy końcowego o wadach danego egzemplarza.

Art. 9.

Obowiązek sprzedaży książki po jednolitej cenie książki nie ma zastosowania do jej sprzedaży:

- 1) wydawcy książki,
- 2) importerowi książki,
- 3) przedsiębiorcom wykonującym działalność gospodarczą w zakresie dystrybucji książek,
- 4) pracownikom podmiotów, o których mowa w pkt 1-3,
- 5) autorowi książki,
- 6) bibliotece w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. 2012 r. poz. 642 i 908 oraz z 2013 r. poz. 829)

- pod warunkiem zakupu książki na własny użytek.

Art. 10.

1. Jeżeli nabywca końcowy nie ma możliwości zakupu w punkcie sprzedaży książki objętej ofertą handlową wydawcy lub importera, sprzedawca końcowy jest obowiązany, na żądanie nabywcy końcowego i pod warunkiem dostępności książki u wydawcy lub importera, po zapłaceniu przez nabywcę końcowego jednolitej ceny książki, zamówić jeden egzemplarz takiej książki dla nabywcy końcowego. W takim przypadku sprzedawca końcowy jest uprawniony do obciążenia nabywcy końcowego wyłącznie kosztami związanymi z dostarczeniem książki.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do punktów sprzedaży, w których przeważająca działalność nie polega na sprzedaży książek, w szczególności do punktów sprzedaży prasy i sklepów wielobranżowych.

Art. 11.

W okresie obowiązywania jednolitej ceny książki zakazane jest w ramach prowadzonej działalności gospodarczej:

- 1) informowanie o sprzedaży książki po cenie niższej niż jednolita cena książki w punkcie innym niż punkt sprzedaży książki nabywcy końcowemu;
- 2) oferowanie książki jako bezpłatnego dodatku do produktów lub usług, a także oferowanie produktów lub usług jako dodatków do książki, zarówno bezpłatnych, jak i po cenie znacząco odbiegającej od ceny rynkowej tych produktów lub usług, chyba że sprzedaż tych produktów lub usług łącznie z książką została przewidziana przez wydawcę lub importera i uwzględniona przez te podmioty w jednolitej cenie książki.

Art. 12.

Kto:

- 1) wbrew przepisowi art. 4 ust. 1 nie ustala jednolitej ceny książki,
- 2) wbrew przepisowi art. 5 ust. 1 nie umieszcza trwale jednolitej ceny książki na książce oraz nie zamieszcza jej w internetowym katalogu wydawcy, jeżeli takowy prowadzi,
- 3) wbrew przepisowi art. 5 ust. 1 nie umieszcza na książce oraz w internetowym katalogu wydawcy, jeżeli takowy prowadzi, informacji o miesiącu i roku wprowadzenia książki do obrotu albo umieszcza informację nieprawdziwą,
- 4) nie sprzedaje egzemplarzy książki po jednolitej cenie książki w okresie, o którym mowa w art. 7 ust.1,
- 5) wbrew przepisowi art. 11 pkt 1 informuje o sprzedaży książki po cenie niższej niż jednolita cena książki w punkcie innym niż punkt sprzedaży książki nabywcy końcowemu,
- 6) wbrew przepisowi art. 11 pkt 2 oferuje książkę jako bezpłatny dodatek do produktów lub usług lub oferuje produkty lub usługi jako dodatki do książki

- podlega karze grzywny.

Art. 13.

Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w art. 12, następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.3)).

Art. 14.

W ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.4)) w art. 3 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności: wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług, wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy, naśladownictwo produktów, pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie, utrudnianie dostępu do rynku, przekupstwo osoby pełniącej funkcję publiczną, a także nieuczciwa lub zakazana reklama, organizowanie systemu sprzedaży lawinowej, prowadzenie lub organizowanie działalności w systemie konsorcyjnym oraz sprzedaż książek po cenie innej niż jednolita cena książki, z naruszeniem przepisów ustawy z dnia [*] o jednolitej cenie książki (Dz. U. poz. ...)”.

Art. 15.

Przepisy ustawy stosuje się do książki wydanej lub sprowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 16.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Ustawa o jednolitej cenie książki ma za przedmiot regulację rynku wydawniczego i dystrybucji książek w Polsce – celem ustawy jest wprowadzenie do polskiego porządku prawnego regulacji siostrzanej do funkcjonujących w innych Państwach Europy, a umożliwiających wydawcy i importerowi książek ustalenie, na określony ustawą czas, jednolitej ceny książek, obowiązującej wszystkich sprzedawców końcowych – księgarzy, księgarnie sieciowe, sklepy wielobranżowe, kioski itp.

Doświadczenia innych krajów pokazują, że jednolita cena książek w perspektywie doprowadziła do poszerzenia oferty wydawniczej o książki ambitne, które jako wolnorotujące były mniej opłacalne – z chwilą, kiedy księgarnie nie musiały już angażować znacznych środków w prowadzenie „wojen cenowych” z dyskontami i sklepami wielkopowierzchniowymi i rezygnować z istotnej części swoich marż, możliwe stało się przeznaczenie części tych środków na utrzymanie szerokiej oferty wydawniczej.

Przedmiotem ustawy są prawa i obowiązki wydawców, importerów i sprzedawców końcowych, związane z jednolitą ceną książek oraz określenie zasad jej ustalania. Ustawa nakłada na wydawców i importerów obowiązek ustalenia jednolitej ceny danej książki przed wprowadzeniem jej do obrotu, przy czym cena ta musi następnie być stosowana przez wszystkie podmioty prowadzące sprzedaż książki nabywcy końcowemu (ustawodawca posługuje się tym pojęciem, świadomie nie odwołując się do pojęcia konsumenta), tj. podmiotowi kupującemu książkę w celu innym niż jej dalsza odsprzedaż, w szczególności w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Jednolita cena obejmuje wszelkie dodatki sprzedawane wraz z książką, takie jak zdjęcia, taśmy magnetyczne czy inne nośniki utworów muzycznych i audiowizualnych.

Przepisów ustawy o jednolitej cenie książki nie stosuje się co do zasady do sprzedaży książek w ramach ponadgranicznego handlu elektronicznego. Ustawa znajdzie jednak zastosowanie w tym zakresie, jeżeli zamówiona przez Internet książka będzie odbierana przez nabywcę końcowego we wskazanym przez sprzedawcę końcowego stacjonarnym punkcie odbioru na terenie Polski lub też gdy wysyłka do nabywcy końcowego będzie następowała z terytorium Polski. Ostatnia z wymienionych okoliczności odnosi się do sytuacji, gdy książka, choć zamawiana od podmiotu zagranicznego, jest w rzeczywistości magazynowana przez ten podmiot na terytorium Polski i z tego miejsca wysyłana jest do nabywcy końcowego.

Definiując książkę powołano się w ustawie na zakres wskazany w Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (pod numerem 58.11.1 oraz 58.11.2). Celem odniesienia do wskazanej

regulacji było odejście od próby zdefiniowania książki poprzez wykorzystanie systemu ISBN, który, choć powszechny, nie stanowi bezwzględnej regulacji prawnej. Inną propozycją było odniesienie się do definicji zawartej w ustawie o VAT, która jednak jest dość szcątkowa. Ustalona cena powinna być podana do publicznej wiadomości, przy czym jako obowiązkowe wskazano przekazanie informacji o niej do instytucji państwowej wskazanej w rozporządzeniu przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, a do wyboru wydawcy/importera pozostawiono podanie jej dodatkowo do informacji publicznej poprzez nadrukowanie na samej książce i zamieszczenie w internetowym katalogu wydawcy.

Ustawa przewiduje wyjątki od obowiązków nałożonych na podmioty operujące w ramach rynku książki, które mają na celu dostosowanie jej do potrzeb rynku, rozumianego nie tylko jako rynek dla wydawców / importerów / dystrybutorów, ale także jako rynek dla czytelników.

Wydawca i importer są zwolnieni z obowiązku ustalenia jednolitej ceny pewnych rodzajów książek, co uzasadnione jest ich specyfiką, wyróżniającą je spośród pozostałych publikacji książkowych. Do grupy tych książek należą książki w wydaniach bibliofilskich, charakteryzujących się wysoką jakością wydania, mających przeznaczenie kolekcjonerskie i wydanych w numerowanym nakładzie, nieprzekraczającym 500 egzemplarzy, książek artystycznych, których wydanie wymagało wykorzystania metod rękodzielniczych, książek wydanych na zamówienie, w łącznym nakładzie nieprzekraczającym 100 egzemplarzy (w ciągu 12 miesięcy od daty wprowadzenia książki do obrotu), książek wydanych przez zagranicznego wydawcę w języku innym niż polski i importowanych na terytorium kraju. Dodatkowym uzasadnieniem dla zastosowania wyłączenia obowiązku ustalenia jednolitej ceny na książki wydane przez zagranicznego wydawcę w języku innym niż polski i importowane na terytorium kraju jest fakt, iż na zmianę kosztów ponoszonych przez importera wpływają czynniki całkowicie lub częściowo od niego niezależne – takie jak zmiany kursów walut, zmiany cen wydawcy zagranicznego, zmiany kosztów transportu.

Obowiązek sprzedaży książki po już ustalonej jednolitej cenie nie dotyczy sprzedaży wysyłkowej z terytorium kraju za granicę, a także nie ma zastosowania do jej sprzedaży wymienionym w ustawie podmiotom – wydawcy tej książki, jej importerowi, przedsiębiorcom wykonującym działalność gospodarczą w zakresie dystrybucji książek, pracownikom wymienionych podmiotów, autorowi książki oraz bibliotekom – pod warunkiem zakupu książki na własny użytek.

Ponadto, wzorem regulacji europejskich, zaproponowano możliwość odstępstwa od ustalonej ceny jednolitej na poziomie 5% - tylko jako obniżki ceny. Odrębnie uregulowano

dopuszczalne rabaty dla instytucji kultury, placówek oświatowych, uczelni, instytutów badawczych i instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, które mogą osiągnąć poziom 20%.

Dodatkowo, dopuszczono stosowanie 15% upustów od ustalonej ceny jednolitej dla nabywców końcowych dokonujących zakupu książek na targach książki. To uregulowanie koresponduje z dotychczasową praktyką sprzedaży i swoistą „tradycją” targów książki.

Regulacją ustawy objęto także podręczniki, co jest uzasadnione ich szczególną pozycją w ramach funkcjonowania księgarń w Polsce – ich sprzedaż generuje bowiem znaczne zyski. Ustawa dopuszcza udzielenie przez sprzedawcę końcowego 15% rabatu na podręczniki w sytuacji, gdy są one kupowane przez stowarzyszenie rodziców uczniów danej szkoły korzystających z danego podręcznika, którego cele statutowe przewidują podejmowanie działań w tym zakresie.

W razie sprzedaży książek wybrakowanych, wadliwych lub uszkodzonych, sprzedawca końcowy, pod warunkiem poinformowania nabywcy końcowego o wadach danego egzemplarza, może zastosować cenę inną niż jednolita cena. Aby zapewnić szeroką dostępność książek, ustawodawca nakłada na sprzedawców końcowych, których główna działalność polega na sprzedaży książek, obowiązek zamówienia na żądanie nabywcy końcowego jednego egzemplarza danej książki. Nabywca końcowy ma obowiązek wcześniejszego uregulowania ceny książki, a sprzedawca końcowy może go także obciążyć kosztami związanymi z dostarczeniem książki. Sama usługa zamówienia książki powinna być realizowana nieodpłatnie. Sprzedawca końcowy będzie zwolniony z opisywanego obowiązku w sytuacji, jeżeli książka jest niedostępna u jej wydawcy lub importera.

Okres obowiązywania jednolitej ceny został zaproponowany na poziomie 12 miesięcy. Jednocześnie, po upływie 6 miesięcy od końca miesiąca, w którym wprowadzono książkę do obrotu, dopuszczono wycofanie przez wydawcę i importera z rynku całego nakładu książki i ustalenia nowej jednolitej ceny na okres pozostały do upływu 12 miesięcy obowiązywania ceny jednolitej. Ponadto, w przypadku podwyższenia stawki podatku od towarów i usług na książki w okresie obowiązywania ustalonej jednolitej ceny, wydawca i importer będą uprawnieni do jej zmiany poprzez uwzględnienie tej podwyżki.

W celu uniemożliwienia obejścia ustawy, przewidziano regulację stanowiącą, że w przypadku importu na terytorium kraju książki wydanej pierwotnie w Polsce, a następnie objętej eksportem, cena sprzedaży nie może, w okresie obowiązywania jednolitej ceny, być niższa niż cena ustalona przez wydawcę. Powyższe nie stosuje się do sytuacji importowania książek z państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, chyba że obiektywne

czynnikami, a w szczególności brak rzeczywistej sprzedaży w tym państwie, pozwalają stwierdzić, że działanie to miało na celu obejście przepisów ustawy.

Ustawa wprowadza karalność naruszenia przepisów w zakresie ustalenia i stosowania ceny jednolitej książek wprowadzonych do obrotu ustalając, iż stanowi to wykroczenie, którego sprawca podlega karze grzywny. Jednocześnie, w art. 14 projektu ustawy wskazano, iż sprzedaż książek po cenach innych niż dozwolone przepisami ustawy stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

W ustawie przewidziano 6-miesięczny termin *vacatio legis*, co wydaje się uzasadnione ze względu na dość znaczące zmiany wprowadzane ustawą, których wprowadzenie będzie wymagało od wydawców, importerów oraz sprzedawców końcowych dokonania określonych zmian w dotychczasowym funkcjonowaniu. Wskazano także, że regulacją nie zostaną objęte książki wprowadzone na rynek przed wejściem w życie ustawy, co podyktowane jest chęcią uniknięcia zamętu, który regulacja przeciwna mogłaby wywołać na rynku, nakładając na wydawców/importerów/sprzedawców końcowych bardzo duże obciążenia.

Skutki ekonomiczne, społeczne i kulturalne wprowadzenia ustawy

Na przestrzeni ostatnich lat w Polsce zauważalny był stały wzrost cen książek, spowodowany pogarszającymi się warunkami działalności podmiotów rynku książki (takimi jak: konieczność zmniejszania nakładów; prowadzone przez największych dystrybutorów i sieci księgarskie wojny rabatowe; wzrost kosztów produkcji i dystrybucji). Prognozy w zakresie wysokości cen detalicznych książek przewidują dalszy ich wzrost (o ok. 2%-4% rocznie).

Wdrożenie ustawy o jednolitej cenie książki doprowadzi do stosowania bardziej racjonalnych przesłanek ustalania cen przez wydawców, gdyż konkurencja rynkowa wymusi jak najkorzystniejszą relację pomiędzy ceną a jakością. Istnieją podstawy dla założenia, że ceny detaliczne nowości wydawniczych będą ustalane na poziomie nieco niższym niż obecnie, co spowodowane będzie brakiem konieczności ich sztucznego zawyżania (w celu umożliwienia sprzedawcom końcowym natychmiastowej przeceny tytułów). Przewiduje się, że średnia cena detaliczna książki (nowości wydawniczych i publikacji po okresie ochronnym) będzie systematycznie spadać dzięki wzrostowi sprzedaży wydań nieobjętych ochroną. Badania statystyczne pozwalają założyć, że średnia cena detaliczna spadnie po wprowadzeniu ustawy w ciągu 4 lat o ponad 10% (4,2 pkt. proc.).

Wydłużenie okresu funkcjonowania książki na rynku

Specjaliści z zakresu rynku książki wskazują, że relatywnie wysokie ceny książek w Polsce są wynikiem niskich nakładów poszczególnych tytułów – średni nakład zmalał z około 10 000 egzemplarzy na początku lat dziewięćdziesiątych do niecałych 3 000 egzemplarzy w roku 2015. Spadek wielkości średnich nakładów spowodowany jest nadmierną koncentracją rynku na sprzedaży nowości wydawniczych – bestsellerów, które, jako literatura przeznaczona do odbioru przez jak najszersze grono czytelnicze, nie zawsze są dobrej jakości. Nieregulowany rynek wymusza traktowanie książki na równi z produktami spoza sfery kultury, w związku z czym cykl życia książki skrócił się obecnie do kilku miesięcy. To oznacza, że często wydanie danej książki kończy się na pierwszym nakładzie, który nie zawsze przynosi zwrot kosztów początkowych i rzadko jest rentowny. Z powodu tak krótkiego „życia” książki ceny nowości wydawniczych ustalane są na zawyżonym poziomie, gdyż bestsellery przewidziane są między innymi jako sposób finansowania tytułów ryzykownych (gdyż przewidzianych dla węższego grona czytelników) oraz ambitnych, które wydawane są dla budowania renomy wydawnictwa lub w celu wypełnienia swoistej misji słowa pisanego. Z uwagi na fakt, iż cały sektor książki odnotowuje od lat ciągły spadek rentowności, przeciętny autor nie zarabia odpowiednio na swojej twórczości, a wydawcy i dystrybutorzy literatury nie wypracowują nadwyżek koniecznych dla rozwoju prowadzonej działalności. W konsekwencji ograniczane są wydatki na badania, inwestycje w debiutujących autorów oraz w nowe technologie. Wdrożenie ustawy pozwoli zmienić strukturę sprzedaży na korzystniejszą, a książki będą dłużej w obiegu handlowym. W ten sposób zapewniona zostanie przestrzeń dla zwiększenia się rentowności sektora książki i szanse na jego rozwój. Aktualna sytuacja na rynku księgarskim oraz wpływ ustawy na funkcjonowanie księgarń

W chwili obecnej liczbę księgarń nienależących do dominujących sieci księgarskich na terenie Polski oszacować można na około 1300 placówek. Udział tych podmiotów w rynku księgarskim spadł od 2010 roku o 34%. Na początku lat dziewięćdziesiątych liczba księgarń w Polsce sięgała 3000 placówek, co plasowało Polskę na średnim poziomie europejskim pod względem gęstości lokali księgarskich w stosunku do liczby ludności. Większość spośród wymienionych placówek (ok. 80%) stanowiły niezależne, małe i średnie księgarnie, które realizowały znaczną część obrotu literaturą. W kolejnej dekadzie niezależne, małe księgarnie w dużych i w małych miastach systematycznie traciły swoją pozycję na rzecz dwóch dominujących sieci księgarskich oraz hipermarketów, prowadzących sprzedaż książek. Ostatnia fala redukcji rynku księgarskiego spowodowana została rozwojem sprzedaży książek za pośrednictwem sieci Internet oraz wyprowadzeniem części sprzedaży podręczników z księgarń (program rządowy). Obecnie, z wymienionych wcześniej 3000 księgarń w Polsce

ogółem pozostało obecnie około 1800 punktów księgarskich. Taki stan rzeczy jest równoznaczny ze istotnym jakościowym pogorszeniem się dostępności książek, w szczególności w małych ośrodkach.

Warto zauważyć, że Polska odbiega znacząco od wysokorozwiniętych krajów europejskich pod względem wskaźnika liczby księgarń na 10 000 mieszkańców – we Francji współczynnik ten wynosi 1,5 (działa tam ponad 9000 księgarń), w Niemczech 0,75 (istnieje tam około 6000 księgarń), podczas gdy w Polsce jest on równy 0,47.

Na gruncie doświadczeń innych Państw zasadnie przyjąć można, że po spodziewanym wejściu na polski rynek internetowej sieci dystrybucyjnej Amazon, przy jednoczesnym braku ochrony jednolitej ceny dla wszystkich kanałów sprzedaży (której istnienie pozwoliłoby tym kanałom na rzeczywiste konkurowanie), tradycyjny rynek księgarski drastycznie zmaleje. Rozpoczęcie przez sieć Amazon działalności w Polsce będzie zagrożeniem nawet dla dużych sieci księgarskich, które w wyniku utrzymywanej od lat strategii drastycznego konkurowania ceną są w bardzo słabej kondycji finansowej. Skutkiem rozpoczęcia działalności przez firmę Amazon na terenie RP będzie z dużym prawdopodobieństwem załamanie dotychczasowego rynku książki, spadek sprzedaży książek (w Izraelu zanotowano 20% spadku po bankructwie dominującej sieci księgarskiej), brak rozwoju tradycyjnych kanałów sprzedaży i dostępu do jakościowych treści, a także wzrost cen detalicznych (z uwagi na potencjalny monopol jednego dystrybutora).

Wejście sieci Amazon na rynki chronione ustawą o książce (np. do Francji, Niemiec, Włoch, Hiszpanii) nie spowodowało znaczących zmian w strukturze dystrybucji. W krajach tych udziały sieci Amazon oscylują wokół 15%. Tymczasem, w Wielkiej Brytanii, gdzie w 1995 roku zniesiono obowiązujący od 1901 roku tzw. „Net Book Agreement”, po wejściu na rynek sieci Amazon zamknęło się 40% istniejących księgarń.

Wpływ wprowadzenia ustawy na stopień zróżnicowania oferty i powszechność czytelnictwa. Należy podkreślić, że kraje, które utrzymują regulację cen książek na rynku, charakteryzuje różnorodność i bogactwo piśmiennictwa, a także wysoki poziom czytelnictwa. Ustawa o jednolitej cenie książki sprzyja bowiem istnieniu obok siebie dużych, średnich i małych podmiotów łańcucha wydawniczo-księgarskiego, które to podmioty, w zakresie własnej działalności, zajmują się różnymi kategoriami oferty wydawniczej i obsługują inne segmenty klientów. Taka różnorodność w ramach rynku przyczynia się do zapewnienia bogatej oferty wydawniczej i umożliwienia jej szerokiej dostępności wśród wszystkich grup społecznych. Pozostawienie rynku książki w stanie deregulacji i poddanie go działaniu czystych mechanizmów ekonomicznych – w sytuacji gdy książka stanowi w istocie przede

wszystkim dobro kultury, co odróżnia ją istotnie od typowych towarów dostępnych na rynku – doprowadzi do jego zapaści i homogenizacji, powodując tym samym upadek zarówno piśmiennictwa, jak i czytelnictwa.

Kluczowe jest bowiem, że ustawa o jednolitej cenie książki nie zawiera wyłącznie regulacji dotyczących stosowania jednolitej ceny książek, ale reguluje również tak istotne obszary funkcjonowania rynku, jak zobowiązanie księgarzy do bezpłatnego dostarczania publikacji, których nie mają w swoich zasobach.

Wpływ wprowadzenia ustawy na sytuację autorów

Stosowane obecnie coraz powszechniej praktyki natychmiastowego przeceniania nowości wydawniczych (o ok. 20% - 30%) jest równoznaczne z obniżaniem dochodów autora, wydawcy i księgarza z tytułu tworzenia, wydawania i sprzedaży książek.

Jak się wskazuje, o średnim sukcesie książki mówić można, jeżeli sprzedała się ona w nakładzie 3000 egzemplarzy w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy. Przy obecnym stanie rynku (gdzie do sprzedaży trafia jeden nakład książki), nakład książki, która odniosła średni sukces wydawniczy, nie zostanie wznowiony lub zostanie, ale jedynie w niewielkim wymiarze. Ustawa projektowana jest tak, aby wydłużyć średni okres funkcjonowania książki na rynku, co w perspektywie doprowadzi do sprzedaży wyższych nakładów i zwiększenia zysków autorów. Obecnie na rynku polskim autorzy, poza nieliczną grupą bestsellerowych pisarzy, akceptować muszą niepewne wpływy ze swojej twórczości i tym samym nie mogą opierać swojego bytu na twórczości. Dla wielu pisarzy i mniejszych wydawców wydawanie książek jest działalnością jedynie dodatkową, co wpływa zarówno na częstotliwość i różnorodność publikacji, jak i na jej jakość.

Dodatkowym atutem wdrożenia ustawy będzie także, że mając przez rok zagwarantowaną cenę detaliczną, autorzy są w stanie lepiej kalkulować i kontrolować należne im wpływy. Model rozliczeń ulegnie wówczas prawdopodobnie zmianie – z rozliczenia prowizyjnego od ceny rzeczywiście uzyskanej przez wydawcę (na którą autor nie ma zwykle wpływu) na rozliczenie oparte o ułamek stałej i niezmiennej ceny jednolitej.

Warto też podkreślić, że szeroka sieć księgarska (której ochronę ma na celu ustawa) pozwala na zapewnienie wysokiej jakościowo obsługi nabywcy końcowego, przejawiającej się m.in. w dbałości o organizację wydarzeń okołoczytelniczych (jak spotkania autorskie) i zatrudnieniu wykwalifikowanych pracowników, dysponujących wiedzą i doświadczeniem pozwalającymi na wsparcie czytelników i autorów.

Analizując stan rynku książki w państwach europejskich, w tym także w państwach, gdzie z regulacji analogicznej do objętej ustawą o jednolitej cenie książki zrezygnowano (np. w Wielkiej Brytanii), należy zauważyć, że ustawa, obok wspierania kultury i czytelnictwa, prawdopodobnie wpłynie także pozytywnie na utrzymanie i rozwój sieci księgarskiej. Tym samym zasadnie twierdzić można, że proponowana ustawa uwzględnia i popiera interesy mikro, małych i średnich przedsiębiorców trudniących się sprzedażą książek.

Projekt ustawy nie wiąże się z wydatkami z budżetu państwa ani jednostek samorządu terytorialnego.

Przedmiotowy projekt ustawy w zakresie dotyczącym zasad sprzedaży książek wydawanych w Polsce nie jest objęty prawem Unii Europejskiej, natomiast w zakresie, w jakim wykracza poza sytuacje wewnątrz krajowe, jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

